

En krönika om Operation 1325

hur det började, skriven av några som var med då, sammanställd av Ragnhild Greek.

En dokumentation av kvinnor som arbetar för MAKT ÅT KVINNOR I FREDSPROCESSER

Ordförklaring:

- UNSCR 1325: UN Security Council Resolution: FN:s säkerhetsråds resolution nr 1325 från oktober år 2000.
- IKFF: Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet
- KfF: Kvinnor för Fred
- RIFFI: Riksförbundet Internationella Föreningar för Invandrarkvinnor
- UNIFEM: (idag UNWomen) FN:s enhet för jämställdhet och makt för kvinnor
- SEK: Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd

Operation 1325, om födelsen, nätverket,

Ragnhild Greek skriver

Flera svenska kvinnoorganisationer skapade 2003 ett nätverk för att kunna samarbeta med att förverkliga den historiska resolution 1325 som FN:s säkerhetsråd antagit i oktober 2000 om kvinnor, fred och säkerhet. Vi började en kväll vid ett möte med Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd (SEK):s grupp Rebella, i september 2003. Margareta Ingelstam frågade om vi hade hört talas om resolution 1325. ”Nej,” blev svaret, jag tror från oss alla.

Det blev början till ett nätverk som i sin tur blev början till paraplyorganisationen Operation 1325 med de fem organisationerna Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, IKFF, Kvinnor för Fred, RIFFI (Riksförbundet Internationella Föreningar för Invandrarkvinnor), UNIFEM Sverige och Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd, SEK.

”War is a mystery” sade fredsaktivisten Lisa Schirch vid en av Operation 1325:s utbildningar vid Sida-centret i Härnösand. Hur kan vi tillåta denna galenskap? Vi måste bromsa, sluta, stoppa! Krig kan inte vinnas. Lidandet, dödandet, smärtan, orättvisan - allt är oförsvarbart, allt är oförståeligt. Något måste göras. ”Det är så lite man kan göra ... ” -Ja! Gör det då! Vi kallade oss Operation 1325 - för att alludera till militärt språk, det här är ett fälttåg! - och började med utbildningar, informationsmöten, kvinnofrukostar, arbetsseminarier, studiecirklar.

Vi var inte många från början, men vi blev flera, vi fortsatte att söka likasinnade. Halva jordens befolkning utesluts alldeles för mycket från styrelserummen där besluten fattas. *Varför?* Vi fortsätter protestera tills en självklar balans inträtt med lika antal kvinnor och män på alla nivåer - jag ser ingen annan möjlighet. Det handlar om framtiden, och det handlar om *fred*.

Nätverket som bildats 2003 blev 2006 paraplyorganisationen Operation 1325, "Makt åt kvinnor i fredsprocesser", med en styrelse som bestod av representanter från medlemsorganisationerna, två från varje, samt högpresterande och väl motiverade unga kvinnor i ett alltför trångt kontor.

Margareta Ingelstam skriver

"Vilken fantastisk politisk hävstång"! Jag kommer väldigt väl ihåg när jag läste Säkerhetsrådets resolution 1325 första gången hösten 2002. Särskilt den första paragrafen: det bindande uppdraget till medlemsstaterna att "*se till att kvinnor deltar i förebyggande, hantering och lösning av konflikter på alla nivåer*". Med ickevåld som kraftkälla hade vi i Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd sedan 1980-talet samlat erfarenheter från ett stort antal empowermentworkshops både i Sverige och i konfliktområden. Det var workshops om vår tids unika möjligheter att förebygga våld och krig, om att förändra maktförhållanden och bidra till samhällsförändring. Det var workshops som också ledde till att kvinnor fick tillit till sina egna förmågor och insåg att de själva hade mycket att bidra med i förändringsarbetet.

Här hade vi nu en utmaning som väldigt många kvinnor skulle kunna anta! Med stöd från FN, regering, riksdag och en engagerad utrikesminister - Anna Lindh. I riksdagen hade hon sagt att Sverige "*bör bli ledande i frågor om kvinnor i fredsfrämjande verksamhet*".

Vi beslöt oss för en särskild inriktning på 1325-resolutionens första paragraf och använde parollen "att utbilda kvinnor är att utbilda hela världen". Det gjorde att inte minst invandrarkvinnornas organisation RIFFI blev intresserade. Och styrelsen för Sveriges Kvinnolobby - med sina många olika medlemsorganisationer - diskuterade fram att utbildning och kompetensutveckling var tillräckligt opolitiskt för att också de skulle kunna vara med. Nu hade vi början till ett vittförgrenat och finmaskigt nätverk för att lyfta fram många kvinnor att bli "ledande" i fredsfrämjande verksamhet - i våra fredsmödrars efterföljd (läs Petra Totterman Andorffs kapitel *Svenska kvinnors fredshistoria* i *Fredsagent 1325!*)

I mars 2003 hade vi skrivit det första utkastet till inbjudan till möte i september. Inbjudan innehöll också frågan: *Kan vi gemensamt inspirera och utbilda kvinnor till "ett i grunden nytt sätt att tänka" (Albert Einstein) och till att integrera ickevåldet som en omvandlande kraft i arbetet för att förebygga våld och väpnad konflikt och för att skapa rättvisa, fred och mänsklig säkerhet?*

Den 13 september 2003 - två dagar efter mordet på Anna Lindh - samlades vi, trettiosex kvinnor från tolv organisationer och bildade nätverket *Operation 1325*.

Det stora engagemanget från bildardagen ledde till en rad initiativ redan det första året. Hösten 2004 visar rapporten till UD (som beviljat oss projektmedel) att det var mycket som hände: Huvudfokus var en utredning om möjligheterna att skapa *Ett resurscentrum för utbildning, kompetensutveckling / "empowerment" för 1325 och förebyggande*. Olika arbetsgrupper hade börjat arbeta: med planering av pocketboken *Fredsagent 1325* och av utbildningsmanualen i samarbete med Sensus, med internutbildningar, en pilotkurs om 1325 i samarbete med RIFFI, information på RIFFI:s styrelsemöte och årsmöte, firande av den 31 oktober - FN-resolutionens tillkomst - samt ett särskilt seminarium om Operation 1325 på MR-dagarna. Med ca 90 deltagare! Vi utredde också lämpliga samarbetsländer för pilotprojekt och hade möten med Sida/UTB, Sida/Info, Sida/SEKA, Forum Syd och biståndsminister Carin Jämtin.

Hävstången har skapat en öppning - som fortfarande ger inspiration och energi. Power on.

Kirsti Kolthoff skriver

Om de inledande åren i Operation 1325

Att komma igång med ett nätverksarbete i Sverige 2003 med resolution 1325 gav en fantastisk möjlighet att sprida information och stärka opinionsarbetet för implementering av den. Redan år 2000, då jag var i ledningen för IKFF internationellt - WILPF - Women's International League for Peace and Freedom, följde jag på avstånd arbetet i New York för att stärka kvinnors ställning och rättigheter i FN:s säkerhetsråd. WILPF ingick i den grupp som aktivt arbetade med att påverka representanterna i FN:s säkerhetsråd, bland annat med informations- och kontaktinsatser. När resolutionen väl antagits, följde planering om det fortsatta arbetet från och med 2001 internationellt, nordiskt och nationellt.

Operation 1325 bildades som ett nätverk där Sveriges Kvinnolobby (SKL) deltog på lika villkor som övriga organisationer. Jag var lobbyns representant i nätverket. Med min bakgrund och mitt medlemskap i IKFF var det en hjärtefråga att kunna medverka i arbetet.

I ett uppdrag, som jag tog på mig, fick jag även användning av mina yrkeskunskaper och genomförde en pilotutbildning, som RIFFI ansökt om projektmedel för. Det blev en mycket spännande utbildning med deltagare från olika länder såsom Egypten, Marocko, Mexico, Ryssland och Sudan. RIFFI:s ordförande Meri Helena Forsberg stöttade utbildningen.

Därefter växte det fruktbara samarbetet med Margareta Ingelstam, och vi utarbetade ett utbildningsmaterial för fredsagenter. Inför det arbetet ingick det att etablera kontakter med Sensus som bidrog till ansökan för ett tvåårigt projekt med Sveriges Kvinnolobby som projektägare och jag tog på mig att vara projektledare. Arbetet med projektet utvecklades i den utbildningskommitté, som Operation 1325 hade, och där Anna Sundén, anställd av Operation 1325 spelade en stor roll. Genom projektet startades det studiecirkelar på olika platser, liksom kontakter utvecklades runt om liksom möten.

Mycket givande var de kontakter som Margareta och jag hade med Sida, och som ledde fram till Sida Civil Society Center i Härnösand. Där genomförde vi en mycket spännande utbildning för

arabisk-, engelsk- och svensktalande deltagare med tolkning till alla tre språken. Centret bidrog med internatkostnad och lokaler. En rapport från utbildningen finns tryckt.

Att få möjligheten att medverka i det första seminariet i Sudan var en stor upplevelse. Tack vare Amal Arbab och Linda Forsberg fick vi kontakter med kvinnor som under flera år sedan dess varit med och fortsatt arbeta med Operation 1325. Utbildningen skedde i "Svenska Huset" i Khartoum. Under vistelsen där kom vi som deltagare närmare varandra. I hotellet hördes böneutropen från minareterna runt oss och vi fick uppleva våra systrar försjunkna i bön på morgonen.

Tråkigt var det när möjlighet att få projektmedel till utbildningsinsatser stängdes, efter att vi under mer än två år i uppbyggnadsskedet byggt upp utbildningsinsatser och material. Positivt att Operation1325:s arbete bidragit till att sprida information och stärkt opinionsarbetet i Sverige och påverkat regering och riksdag.

Samtal med *Birgitta Lorentzi*

- I september 2003 inbjöd "Rebella", gruppen för fred och ickevåld inom Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd (SEK) till ett idé- och arbetsmöte i Immanuelskyrkan i Stockholm. Trettiosex kvinnor från olika organisationer samtalade då om hur man skulle kunna förmedla kunskapen om FN-resolution 1325. Nätverket som då bildades, bestod av IKFF, UNIFEM, Riffi, Kvinnor för Fred och SEK och fick benämningen "Operation 1325 - från resolution till operation". Vi knyckte en militär term!

- Jag tyckte "Operation 1325" var en bra idé! Samarbete är alltid bättre än den organisationsegoism som lätt uppstår om en organisation vill "äga" ett projekt. Men idén kan lätt förfuskas och den vackra tanken om samarbete försvinner när det blir strid om anslagen.

- UNIFEM och RIFFI sökte bidrag, och vi inbjöd till utbildningar vid Sida:s kursgård i Härnösand - faktiskt två kurser samtidigt: på svenska och på arabiska. Kursboken "Fredsagent 1325" med detaljerad handledning och många övningar finns på svenska, engelska och arabiska.

- När nätverket "Operation 1325" med de fem organisationerna bildat en paraplyorganisation 2006 arrangerade vi seminarier, workshops och studiecirklar, och arbetade mycket på att skriva till våra organisationers internationella kontakter.

- Våra medlemsorganisationers internationella kontakter ledde till att vi kunde inbjuda till workshopsutbildningar i Khartoum och Juba, i Jeriko och på Cypern (för att palestinier och israeler skulle kunna mötas), förutom i Härnösand.

- Men själv har jag inte rest. Jag har stannat hemma och skickat pengar och varit imponerad. Från första början har jag imponerats av hur arbetsgrupperna arbetat! Operation 1325:s verksamhet har medfört goda analyser av världsläget, länders politik, av patriarkala strukturer, kvinnors roller i krig och fred.

– Problem? Ja! – Ekonomin! Ända från början har jag varit kassör, och aldrig vetat mer än ett år i taget, och ofta inte ens det, om vi har medel till förfogande. Det är faktiskt omöjligt att bedriva en förnuftig personalpolitik med sådana premisser. Det går inte att planera ordentligt, vi har tvingats säga upp folk!

–Det grundläggande problemet med ekonomin har lett till att det kanske vore bäst att frågorna går tillbaka till medlemsorganisationerna. Kanske Operation 1325 inte skall vara en paraplyorganisation, utan ett utbildningsföretag, ett konsultföretag?

Birgitta Ahlqvist skriver

Det var så det började

År 2000 antog FN:s säkerhetsråd den viktiga resolutionen 1325 – Kvinnor, fred och säkerhet. Vid den tidpunkten var jag ledamot av utrikesutskottet i Sveriges Riksdag. Under de kommande tre åren hände det inte mycket vare sig i Sveriges riksdag, i Sveriges regering eller i FN för att förverkliga resolutionen. På frågan varför, fick frivilligorganisationerna ofta svaret att frågan är ny och säkerhetsrådet och ansvariga i FN måste få utbildning och kunskap innan man kan visa på konkreta handlingar. Vilket var ett märkligt svar eftersom säkerhetsrådet antagit resolutionen; i och med det var den *bindande* för medlemsländerna, och de hade haft tre år på sig att påbörja arbetet.

Vid denna tidpunkt, år 2003 samlades en grupp kvinnor i Stockholm för att diskutera vad man skulle göra för att få igång arbetet. En arbetsgrupp tillsattes. Eftersom jag vid detta tillfälle var ordförande för UNIFEM Sverige fick jag frågan om jag ville vara med i arbetsgruppen, och naturligtvis tackade jag ja till detta. Vi var fem organisationer som deltog i ett mycket intensivt arbete med många tuffa och långa diskussioner där både gråt och avhopp förekom, men också glädje och utveckling.

Vi kallade oss **Operation 1325**. Till en början arbetade vi som ett nätverk, och organisationerna i nätverket sökte projektpengar, men vi insåg ganska snart att vi måste ha en egen organisation med styrelse och årsmöte för att känna samhörighet, men också för att kunna söka egna pengar till vårt arbete. Vi bildade paraplyorganisationen Operation 1325. Jag blev vald till den första ordföranden, och hade som tur var erfarenhet från både EU-parlamentet och Sveriges Riksdag vilket behövdes minsann.

De fem organisationer som gick samman var SEK, RIFFI, UNIFEM, Kvinnor för fred och IKFF. Efter några år blev Sveriges Kvinnolobby en samarbetspartner men ingick inte i styrelsen. Ekonomiska resurser fick vi från bl.a. UD, SIDA och kvinnoorganisationspengar. Vi höll till i Riksdagens lokaler, hade inga anställda utan allt byggde på frivilligt arbete. Så småningom hyrde vi dock egen lokal i anslutning till UNIFEM och anställde egen personal. Den första var Anna Sundén från Luleå som arbetade som samordnare och sedan chef för kontoret, och sedan växte vi snabbt till fyra-fem anställda.

Vi arbetade med information, utbildning och påverkansarbete. Vi informerade och utbildade i första hand beslutsfattare i Sveriges Riksdag, EU-parlamentet, Europarådet och FN, men även

andra grupper i samhället. Vårt mål var att alla länder skulle anta en handlingsplan för genomförandet av resolutionen, och innan jag lämnade Sveriges Riksdag hösten 2006 hade den svenska regeringen antagit en handlingsplan för Sverige, mycket tack vare Operation 1325. Sverige var inte först, inte ens i Norden men vi var oerhört glada att Operation 1325 hade lyckats driva igenom en handlingsplan för Sverige.

Vi hade ett mycket bra samarbete med UD, både med tjänstemän och politiker. Jag uppfattade att de upplevde vårt pådrivande arbete för resolution 1325 som viktigt för Sverige i fredsarbetet, och att vi bidrog både med kunskap och arbete som UD kunde utnyttja. - År 2010 lämnade jag styrelsen.

Birgitta Ahlqvist

ordförande för Operation 1325 år 2003–2010

Samtal med *Carin Gardbring*:

Resolution 1325? – Nej den hade jag inte hört talas om när den kom på tal 2006, vid ett möte med Ekumeniska Kvinnorådets internationella grupp "Rebella".

– Detta var ju något bra! Aktiva kvinnor lyfts fram; de har arbetat för fred hela livet, och nu finns den där som en bindande resolution från FN: kvinnor ska vara med före, under och efter konflikter. Vid fredsförhandlingar brukar de vara ytterligt marginaliserade, men resolutionen säger att kvinnor måste vara med hela tiden, när budgeten slås fast, när säkerheten diskuteras.

– I Sverige kan vi arbeta mycket på att skapa medvetenhet genom utbildningar om resolutionen och genom samarbete med kvinnor i konfliktländer, vi kan inbjuda till möten, till dialog. Vi hör ihop, vi samtalar i sociala media, vad vi gör *här* har betydelse för dem *där*.

***Anna Sundén* skriver:**

Budskapet står kvar - vi kräver makt åt kvinnor i fredsprocesser!

Sommaren gick mot sitt slut och jag hade precis kommit hem från en praktik i Bryssel. En morgon väcks jag av telefonen. Det är Gunvor Ngarambe som ringer och frågar om jag vill ha jobbet som samordnare för det ganska nybildade nätverket Operation 1325. Jag tackar ja utan att ha detaljerna klara för mig och kastar mig in i arbetet några veckor senare. Det här var 2005 och åtta år senare (tiden går fort!) finns det flera upplevelser och intryck som hänger kvar.

Jag tänker ofta på Operation 1325 som ett **fredsbyggande projekt** i sig. Att samla kvinnor från flera freds- och kvinnoorganisationer med olika organisationskultur i ett gemensamt initiativ är ju ett exempel på kvinnor som agerar för förändring. Men arbetet är både krävande och givande. Det kräver viljan att lyssna och förstå varandra, att hitta vägar framåt när vi tycker olika utan att göra illa varandra. Ibland var vi nära att ge upp, eftersom vi inte alltid lyckades med allt detta. Men, den starka övertygelsen om att vår uppgift var livsviktig gav ork att fortsätta.

Jag bär med mig de många **möten och samtal** jag haft turen att vara del av med kvinnor från olika konfliktkontexter. Ett par ansikten och röster jag minns tydligt är Eliyah Strauss från Israel och Kamilia Kuku Kura från Sudan. Med sin humor, envishet, styrka och omtanke är de levande exempel på vad det betyder att vara en ”fredsagent”. De inspirerade då och inspirerar nu. Jag minns också hur vi kämpade med att nischa organisationen i den konkurrerande omvärld vi verkar i. En del av det handlade om **kärnbudskapet**. Jag och en kollega spånade kring detta och innan jag gick för att hämta en kopp kaffe slängde jag ur mig – mer makt åt kvinnor i fredsprocesser! Operation 1325s budskap blev sedan modifierat till ”**Makt åt kvinnor i fredsprocesser**”.

När jag tar tempen på var vi befinner oss nu ser jag att kärnbudskapet står kvar. Vi måste fortsätta att kräva makt åt kvinnor i fredsprocesser. Jag ser det tydligt genom mitt arbete på Kvinna till Kvinna. Ett exempel är Kosovo där kvinnoorganisationer inte har inkluderats på något avgörande vis i arbetet med att ta fram en handlingsplan för resolution 1325. För att inte nämna det faktum att civila samhället har hållits utanför den EU-ledda dialogen mellan Kosovo och Serbien som syftar till att sätta stopp för den konflikt som fortfarande lever kvar, nästan 15 år efter krigets slut.

För mig som person kommer resolution 1325 alltid att vara central. Resolutionens innehåll har på något vis blivit min egen religion. Den 31 oktober blir jag lite extra påmind om det. Då har min dotter Edith namnsdag och jag hoppas att siffran 1325 också kommer att ha betydelse för henne i framtiden.

Anna Sundén, Samordnare och projektledare för Operation 1325, hösten 2005–våren 2011

Maj Britt Theorin skriver

Makt åt kvinnor i fredsprocesser

När jag lämnade EU-parlamentet 2004 bad Bibbi Steinertz mig att ställa upp i Operation 1325:s styrelse som representant för Kvinnor för fred. Jag hade i EU-parlamentet skrivit en rapport om en EU-strategi för kvinnor i konflikter som antagits några veckor före resolution 1325 antogs i FN och kände starkt för kvinnors rätt att vara med och bestämma. Det har varit fantastiska år.

Anna Sundén var den klippa allt vilade på till att börja med. Alltid med gott humör kämpade hon i våra lokaler på Gamla Brogatan för att våra förslag och drömmar i styrelsen skulle bli verklighet. Vi var förstås en aktiv styrelse som inte bara bestämde utan också tog på oss uppgifter bl.a. i de olika arbetsgrupperna. Vi bestämde oss så småningom för att vidga arbetet från utbildning framför allt i Härnösand till att informera på en bredare bas på universitet, högskolor och gymnasier i Sverige och aktivt söka påverka regering, riksdag och EU-parlament. För Birgitta Ahlqvist och jag som suttit i riksdagen var det naturligtvis lättare än andra som inte kände gången i riksdagen. Då var det UD som beviljade oss medel och förhandlingarna vara ibland tuffa. Absolut inte utbildning var beskedet; det få ni söka på annat håll. Konfliktområden fick vi gärna engagera oss i. Och så blev det.

Israel-Palestina riktade vi in oss på. Vi ordnade ett brobyggande seminarium i Istanbul på svenska konsulatet och spänningen var stark i rummet första dagen; inte minst från de palestinska kvinnorna, som snart upptäckte att deras systrar i Israel hade samma mål och förde samma kamp för kvinnors rättigheter. Detta arbete fortsatte vi sedan vid flera tillfällen på Cypern och i Sverige, där kvinnorna från Palestina och Israel medverkade vid universiteten i Lund, Umeå och Stockholm. Ett mycket lyckat arbete. Under senare år har vi vidgat arbetet till Sudan/Sydsudan, de arabiska länderna och Irak med stöd av Folke Bernadotte Akademin, som UD förde över pengarna till. Nu arbetar vi på olika sätt också med att ge redskap åt kvinnorna i de arabiska länderna i form av handlingsplaner och granskningsmetoder och SSR; Säkerhets- och samarbetsreformer, där utsänd personal möter kvinnor på platsen.

En strategisk plan för åren 2011–2016 arbetades fram med deltagare från våra medlemsorganisationer och antogs av årsmötet 2010. I den preciserade vi vårt syfte, den strategiska inriktningen, övergripande mål och delmål. Den är ett utmärkt dokument att arbeta efter men kan behöva revidering på några områden.

Det har alltid varit duktiga medarbetare på Operation 1325 som varit jurister, statsvetare och informatörer som Anna, Lina, Karin, Helena och många duktiga praktikanter, Emma först som praktikant och senare en kort tid som samordnare, Elisabeth med erfarenhet från Kvinna till Kvinna, och under senare året Karin, Disa, Emmicki, Valter och Anette.

Operation 1325 har alltid kämpat med att få pengar - Birgitta Lorentzi har slitit hårt - och det är nästan en omöjlig uppgift att ha personal anställd med stöd endast ett år i taget; en fråga som vi tillsammans med UN Women drivit gentemot bl.a. Ungdomsstyrelsen och FBA. Vi vill gärna driva arbetet under en längre period och med viss framgång fått gensvar för "Den arabiska våren" hos FBA och hos Svenska Institutet. Konkurrensen blir hårdare om de gamla UD-pengarna nu hos FBA, som inte bara ger stöd åt Kvinna till Kvinna och IKFF utan också till utländska organisationer, som GNWP.

Vi var från början involverade i arbetet med att ta fram en handlingsplan även om vi inte fick gehör för alla våra synpunkter. Handlingsplanen saknar mätbara mål, tidplan, ordentliga granskningsmöjligheter och direkt avsatta resurser för 1325. Det är ett arbete som måste ske och vi förutsätter att det civila samhället med sina erfarenheter kommer att finnas med i det arbetet.

Vår uppgift är att se till att Säkerhetsrådets resolution 1325 blir verklighet såväl i Sverige som internationellt. Än så länge har 43 av FN:s alla länder antagit en handlingsplan. Vi har mycket kvar att göra innan målet är nått.

Maj Britt Theorin,
ordförande för Operation 1325 år 2010–